

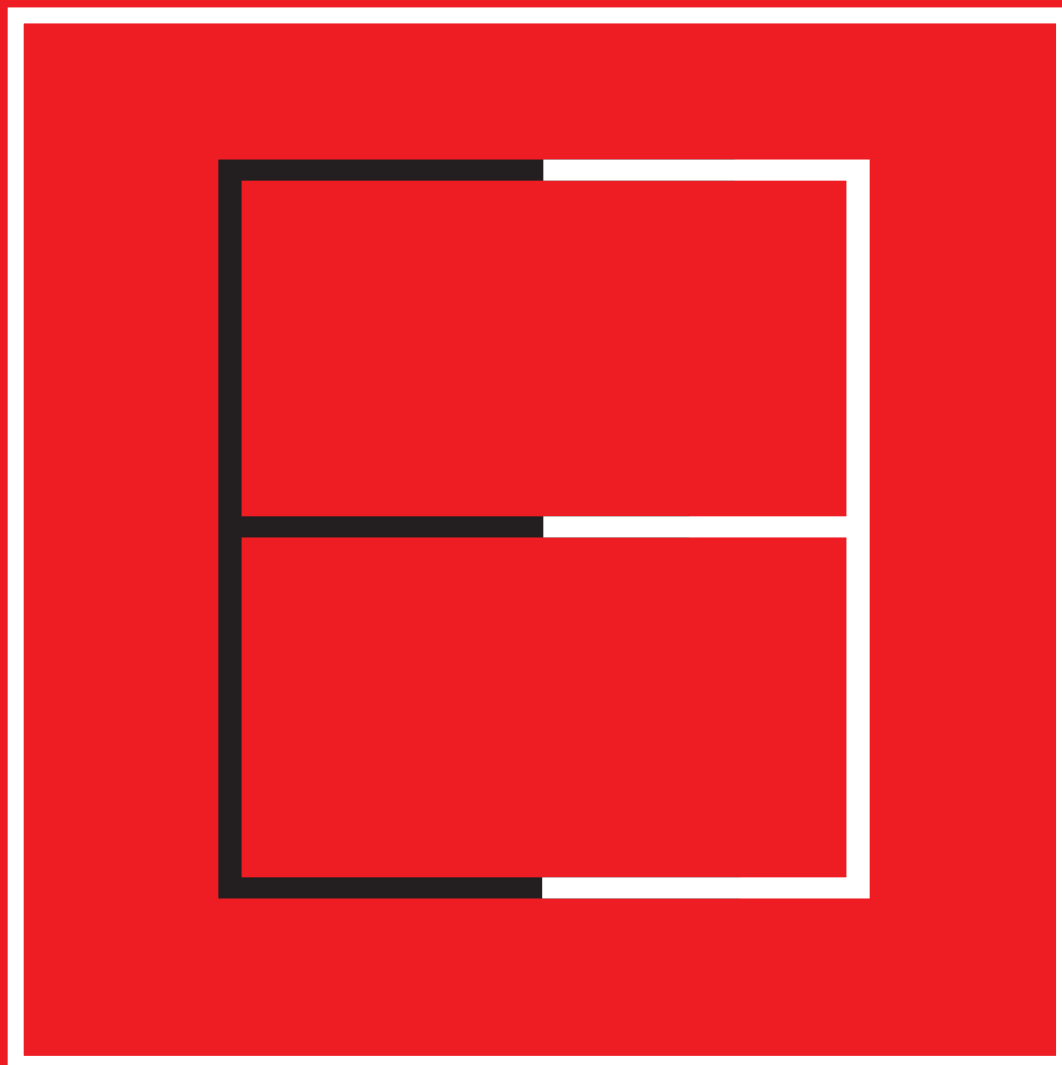

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

#08

ΙΣΟΡΡΟΠΙΕΣ ΜΗΔΕΝΙΚΟΥ ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΟΣ;
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ: Η ΙΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΟΙ 8 ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ
ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΟΙΚΟΔΟΜΕΙ ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Ομάδα Μελέτης Ευρωπαϊκών Εξελίξεων
Συντονιστής Δελτίου: Γιώργος Καπόπουλος
Σχόλια και παρατηρήσεις μπορούν να αποστέλλονται
στο info@enainstitute.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα σύνταξης

03

Ισορροπίες μηδενικού αθροίσματος;

04

Παράγοντες αβεβαιότητας: Η Ιταλία και οι 8 του Βορρά

07

Οι δύσκολες απαντήσεις της ΕΕ απέναντι στις εξωτερικές απειλές

09

Το Ευρωπαϊκό Προοδευτικό Φόρουμ οικοδομεί ευρύτερες συμμαχίες

11

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΝΑ

Με το Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων, το Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ επιλέγει να πάρει μέρος στον δημόσιο, συχνά συγκρουσιακό, διάλογο γύρω από τα ευρωπαϊκά πράγματα.

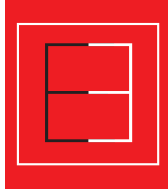
Το Δελτίο εστιάζει σε θέματα που παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον στην τρέχουσα συγκυρία, συγχρόνως όμως η εξέλιξή τους αναμένεται να επηρεάσει μεσομακροπρόθεσμα το μέλλον της Ευρώπης. Εκδίδεται μηνιαία, στο πλαίσιο της ευρύτερης δραστηριότητας του Ινστιτούτου.

Στη βάση των αρχών της Ιδρυτικής Διακήρυξης του ΕΝΑ, το Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων δεν θα στέκεται πολιτικά και κοινωνικά ουδέτερο απέναντι στα γεγονότα, αλλά θα αναζητεί πειστικές απαντήσεις, σε προοδευτική κατεύθυνση, στις ποικίλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα το ευρωπαϊκό εγχείρημα.

Το αφετηριακό ερώτημα στο οποίο το Δελτίο επιχειρεί να απαντήσει δεν είναι το συχνά διατυπούμενο «περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη;» αλλά το «ποια Ευρώπη θέλουμε;» και το πώς αυτή μπορεί να οικοδομηθεί.

Η οικονομική κρίση λειτούργησε ως καταλύτης, επιταχύνοντας την προϊούσα απομάκρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις ιδρυτικές αξίες και αρχές της, από το θεσμικό και κοινωνικό δημοκρατικό της κερκτημένο. Η κυριαρχία μιας τεχνοκρατικά οριζόμενης πολιτικής και οικονομικής ορθοδοξίας απογυμνώνει το ευρωπαϊκό θεσμικό οικοδόμημα από τις δημοκρατικές του λειτουργίες, θέτοντας εκ νέου, με πειστικό τρόπο, το ερώτημα της δημοκρατικής νομιμοποίησης των οργάνων και των αποφάσεων της ΕΕ και της κοινωνικής γείωσης των πολιτικών της. Παράλληλα, με το ξέσπασμα και της προσφυγικής κρίσης, οι αξίες του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας και του πλουραλισμού, που λειτούργησαν στο παρελθόν προωθητικά για τη συνάντηση των λαών της Ευρώπης σε μια προοδευτική κατεύθυνση, τίθενται πλέον υπό αμφισβήτηση.

Οι ιδέες και οι απόψεις που διατυπώνονται συναφώς είναι πολλές. Οι απαντήσεις που επεξεργάζονται οι ευρωπαϊκές ελίτ μοιάζουν ωστόσο να αδυνατούν να προσεγγίσουν το κρίσιμο ερώτημα: **Πώς σκεφτόμαστε σήμερα (για) την Ευρώπη του αύριο; Την Ευρώπη που θα ισχυροποιήσει τα δημοκρατικά της αντανακλαστικά, θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, θα προτάξει τον κοινωνικό της χαρακτήρα και θα αποκρούσει αποτελεσματικά τη διχαστική ρητορεία της ακροδεξιάς απειλής;**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Tο θολό τοπίο γύρω από τη θεσμική μεταρρύθμιση ΕΕ και Ευρωζώνης, με παράγοντες αβεβαιότητας όπως η Ιταλία και οι αντιδράσεις των οκτώ του Βορρά, οι δύσκολες απαντήσεις που καλείται να δώσει η ΕΕ για τους δασμούς Τραμπ και την υπόθεση Σκριπάλ και τα μηνύματα του πρόσφατου Ευρωπαϊκού Προοδευτικού Φόρουμ στην Αθήνα περιλαμβάνονται στην ύλη του Δελτίου Ευρωπαϊκών Εξελίξεων #8.

Για πολλούς μήνες κυριαρχούσε η εντύπωση ότι, μόλις υπάρξει νέα κυβέρνηση στην Γερμανία, θα ξεκινήσει με γρήγορα βήματα μια συνολική ευρωπαϊκή διαπραγμάτευση, με σημείο αναφοράς την πρόταση Μακρόν για μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης. Οι ενδογερμανικές αλλά και οι ενδοευρωπαϊκές ισορροπίες μας προσγειώνουν σε μια πολύ πιο περίπλοκη και σύνθετη πραγματικότητα. Το **μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης** προβάλλει ως μια **πολυπαραμετρική εξίσωση** που δεν μπορεί να ορισθεί, ακόμη και για την πιο ιδανική και σε κάθε περίπτωση επί του παρόντος ζητούμενη, σύγκλιση Γαλλίας-Γερμανίας.

Οι προσδοκίες για τη μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης και της ΕΕ από τη συνεργασία Μέρκελ-Μακρόν στη βάση των προτάσεων του Γάλλου προέδρου σκοντάφτουν στο αποτέλεσμα των **ιταλικών εκλογών** και στις αντιδράσεις των μικρότερων κρατών μελών του **Βορρά**. Κοινός παρονομαστής και στα δύο, η δυσφορία και οι επιφυλάξεις για την πορεία των ευρωπαϊκών πραγμάτων.

Η απειλή των δασμών του Αμερικανού Προέδρου Τραμπ και η υπόθεση της δηλητηρίασης Σκριπάλ, αναδεικνύουν για ακόμη μία φορά τις **έντονες αντιθέσεις στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Η Γερμανία καλείται να πετύχει συναινέσεις απέναντι στις ΗΠΑ και να διατηρήσει ισορροπίες απέναντι στη Ρωσία. Το συνέδριο που διοργάνωσε στις 16 και 17 Μαρτίου στην Αθήνα το Ευρωπαϊκό Προοδευτικό Φόρουμ αποτελεί άλλη μια προσπάθεια για την **ενδυνάμωση του διαλόγου των προοδευτικών δυνάμεων** σε Ελλάδα και Ευρώπη.

ΙΣΟΡΡΟΠΙΕΣ ΜΗΔΕΝΙΚΟΥ ΑΘΡΟΙΣΜΑΤΟΣ;

Γερμανία και Γαλλία στην, προ της πρόσφατης Συνόδου Κορυφής της ΕΕ, διμερή Σύνοδο Μέρκελ-Μακρόν προσπάθησαν να εξισορροπήσουν την αθέτηση της υπόσχεσής τους να έχουν έτοιμη στην εαρινή Σύνοδο κοινή πρόταση για το μέλλον της Ευρωζώνης και δεσμεύθηκαν να καταθέσουν μέχρι την Σύνοδο του Ιουνίου έναν οδικό χάρτη.

Μια καθυστέρηση που δεν νομιμοποιείται με το επιχείρημα της παρατεταμένης μετεκλογικής ακυβερνησίας, που επικαλέσθηκαν κύκλοι της Καγκελαρίας, καθώς όταν δεσμεύθηκαν για κοινή πρόταση με ορίζοντα τα τέλη Μαρτίου, τόσο η Μέρκελ όσο και ο Μακρόν είχαν προεξοφλήσει ότι η νέα κυβέρνηση στο Βερολίνο δεν αναμενόταν πριν από το καθολικό Πάσχα. Είναι προφανές ότι η καγκελάριας χρειάζεται χρόνο για να διαμορφωθούν οι νέες ενδοκυβερνητικές ισορροπίες.

Μια πορεία, μέχρι τον Ιούνιο, εξαιρετικά δυσχερής, καθώς σε όλα τα επίπεδα εμφανίζεται το προαπαιτούμενο της σύνθεσης ή της περιφρούρησης ισορροπιών που στο όνομα της ενότητας των 27 οδηγεί στην παράταση της ακινησίας ως προς την εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με πυρήνα την πολιτική πλαισίωση της Ευρωζώνης.

Στη Γερμανία είναι ήδη κάτι παραπάνω από φανερό ότι η Μερκελ θα προσπαθήσει να ισορροπήσει μεταξύ των Σοσιαλδημοκρατών και της βαυαρικής Χριστιανοκοινωνικής Ένωσης με τον μέχρι τώρα ηγέτη της και νέο υπουργό Εσωτερικών, Ζεεχόφερ, να επικαλείται τις τοπικές εκλογές του Οκτωβρίου στην Βαυαρία για να νομιμοποιήσει την σκληρή γραμμή του απέναντι στο Ισλάμ και στο προσφυγικό θέσεις, που μας προϊδεάζουν για ανάλογη περιχαράκωση ως προς μια πιο συνεκτική και αλληλέγγυα Ευρωζώνη.

Αν την άνοιξη του 2010 η Μέρκελ βρήκε ως άλλοθι για την -στο παρά πέντε- συγκατάθεσή της στη διάσωση της Ελλάδας τις τοπικές εκλογές στο ομόσπονδο κρατίδιο της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, σήμερα μπορεί να επικαλείται τον Ζεεχόφερ και τις εκλογές στη Βαυαρία.

Την πιο δύσκολη εξισορρόπηση καλείται να συνθέσει ο σοσιαλδημοκράτης αντικαγκελάριος και υπουργός Οικονομικών Σολτς, που πρέπει χαράξει μια μέση γραμμή πλεύσης ανάμεσα στην συνταγματική και νομοθετική κατοχύρωση της μόνιμης δημοσιονομικής λιτότητας του Σόιμπλε, αλλά και του σημερινού θεσμικού στάτους κβο στην Ευρωζώνη με το φιλόδοξο όραμα μεταρρυθμίσεων, όπως το κωδικοποίησε ο Μακρόν, τον περασμένο Σεπτέμβριο στην Σορβόννη, δύο ημέρες μετά τις γερμανικές εκλογές.

Τον όποιο συμβιβασμό διαμορφώσουν μεταξύ τους η Γερμανία και η Γαλλία, με ορίζοντα τον Ιούνιο, θα πρέπει να τον κάνουν αποδεκτό, αντίστοιχα, από το Βορρά και το Νότο της Ευρωζώνης.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι, σε πρόσφατες δηλώσεις του, ο τώως υπουργός Οικονομικών και νυν πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Βουλής, Σόιμπλε, εξέφρασε την ευχή ότι η Βρετανία θα παραμείνει στην ΕΕ. Στην προσέγγιση του Βερολίνου μετά το 2010 η λα καρτ συμμετοχή του Λονδίνου, αλλά και ο ευρωπαϊκός μινιμαλισμός των χωρών του Βορρά ήταν ένα ευπρεπές άλλοθι ευρωπαϊκής ακινησίας στο όνομα της ενότητας, στον ελάχιστο κοινό παρονομαστή.

Έτσι, ο Μακρόν μια ημέρα πριν από τη Σύνοδο Κορυφής του Μαρτίου είχε δείπνο εργασίας στην Χάγη με τον πρωθυπουργό της Ολλανδίας, Ρούτε.

Το μεγάλο πρόβλημα, όταν και εάν υπάρξει σύγκλιση Παρισιού και Βερολίνου ως προς το μέλλον της Ευρωζώνης, θα είναι η Ιταλία είτε υπάρχει ακόμη η μετεκλογική ακυβερνησία είτε έχει προκύψει οποιασδήποτε σύνθεσης κυβερνητική πλειοψηφία. Αν η Γαλλία του Μακρόν πέτυχε για πρώτη φορά τη συμμόρφωση με το πλαφόν 3% του δημοσιονομικού ελλείμματος, όπως ορίζει το Σύμφωνο Σταθερότητας ως προαπαιτούμενο για αποδοχή από το Βερολίνο της επανεκκίνησης της ευρωπαϊκής εμβάθυνσης, η Ιταλία κινείται προς την κατεύθυνση διόγκωσης της απόκλισής της από τους κανόνες λειτουργίας της Ευρωζώνης.

Αν η Γαλλία του Μακρόν πέτυχε για πρώτη φορά τη συμμόρφωση με το πλαφόν 3% του δημοσιονομικού ελλείμματος, όπως ορίζει το Σύμφωνο Σταθερότητας ως προαπαιτούμενο για αποδοχή από το Βερολίνο της επανεκκίνησης της ευρωπαϊκής εμβάθυνσης, η Ιταλία κινείται προς την κατεύθυνση διόγκωσης της απόκλισής της από τους κανόνες λειτουργίας της Ευρωζώνης.

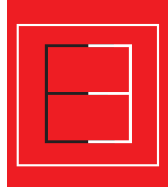
Όλα τα παραπάνω, αθροιστικά, επαναφέρουν στην επικαιρότητα το σημείο της ομιλίας Μακρόν στην Σορβόνη, όπου ο Γάλλος Πρόεδρος επιχειρεί προκαταβολικά να παρακάμψει τις όποιες επιφυλάξεις και δυσκολίες προσαρμογής χωρών-μελών στο Βορρά και στο Νότο ως προς την μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης: Να υιοθετήσουν την πιο συνεκτική και αλληλέγγυα Ευρωζώνη, όσοι θέλουν και μπορούν, αφήνοντας πίσω όσους έχουν αντιρρήσεις.

Μια πρόταση που αποβλέπει να στερήσει την γερμανική πλευρά από το επιχείρημα της έλλειψης της ενισχυμένης πλειοψηφίας για αναθεώρηση των Συνθηκών, αλλά η οποία μπορεί να γίνει μπούμερανγκ αν η αποδοχή των προτάσεων Μακρόν από το Βερολίνο συνοδευθεί με ακόμη πιο άκαμπτες δεσμεύσεις δημοσιονομικής ευταξίας. Άλλωστε, η πρώτη βαρύνουσα αναφορά σε σκληρό πυρήνα η πρωτοπορία είχε γίνει στο ντοκουμέντο για το μέλλον της Ευρώπης που συνέταξαν το φθινόπωρο του 1994 για τον καγκελάριο Κολ οι Σόιμπλε και Λάμερς.

Η προσαρμογή της Γαλλίας στα προβλεπόμενα από το Σύμφωνο Σταθερότητας είχε ως αποτέλεσμα την πτώση της δημοτικότητας Μακρόν και το άνοιγμα ταυτόχρονων μετώπων κοινωνικής έντασης και σύγκρουσης με τους δημόσιους υπαλλήλους, τους συνταξιούχους και τους σιδηροδρομικούς.

Ο Μακρόν γνωρίζει ότι βρίσκεται εκεί που βρέθηκαν οι προκάτοχοι του Σιράκ, Σαρκοζί και Ολάντ: Αν η σκληρή δημοσιονομική εξυγίανση που επέβαλε στο όνομα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεν έχει ουσιαστικό και αξιόπιστο αντίκρισμα μεταρρύθμισης της Ευρωζώνης, τότε το στοίχημα του «Μακρονισμού», της ανασύνταξης δηλαδή απέναντι στον αντισυστημικό αντιευρωπαϊκό λαϊκισμό στη Γαλλία και σε μια σειρά ευρωπαϊκών χωρών, θα χαθεί.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ: Η ΙΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΟΙ 8 ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ

Ο σχηματισμός γερμανικής κυβέρνησης δεν εξαφάνισε την αβεβαιότητα για την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τη μία η απρόβλεπτη και εύθραυστη Ιταλία και από την άλλη οι αντιδράσεις μικρών βόρειων χωρών για τις πρωτοβουλίες Μακρόν για το μέλλον της Ευρωζώνης και της ΕΕ, αλλά από όσο φαίνεται και για τη συνεργασία των χωρών του Νότου (EUMed), προκαλούν αβεβαιότητα για τη δυνατότητα της ΕΕ να πραγματοποιήσει φυγή προς τα εμπρός από τη χρονίζουσα κρίση της.

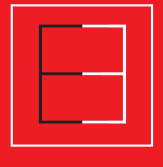
Η οριστικοποίηση της κυβερνητικής συνεργασίας CDU-SPD, με τους σοσιαλδημοκράτες στο τιμόνι του υπουργείου Οικονομικών, καλλιέργησε προσδοκίες για φιλόδοξη αναμόρφωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στην κατεύθυνση της εμβάθυνσης και της ενίσχυσης της οικονομικής διακυβέρνησης σε κεντρικό, δηλαδή ομοσπονδιακό, επίπεδο. Η απουσία του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε από τα Eurogroup και ο αναβαθμισμένος ρόλος των σοσιαλδημοκρατών στη χάραξη της εγχώριας και ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής της Γερμανίας, φαίνεται πως συνδυάζονται με τα σχέδια Μακρόν για την αναμόρφωση της διακυβέρνησης της Ευρωζώνης. Όλα αυτά έχουν θορυβήσει βόρειες χώρες με ισχυρά ρεύματα ευρωσκεπτικισμού και έντονη επιφυλακτικότητα για τα μνημονιακά προγράμματα διάσωσης σε χώρες της περιφέρειας.

Υπό την ηγεσία της Ολλανδίας, οκτώ χώρες της Βόρειας Ευρώπης (Ιρλανδία, Δανία, Σουηδία, Λιθουανία, Εσθονία, Λετονία, Φινλανδία) διατύπωσαν στις αρχές Μαρτίου ένα πλαίσιο «κοινών απόψεων και αξιών» με τις οποίες προσέρχονται στις συζητήσεις για την αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης. Οι κοινές αξίες αυτών των χωρών συνίστανται βασικά στην απόρριψη των, φεντεραλιστικής λογικής, σχεδιασμών για μοίρασμα του χρηματοοικονομικού κινδύνου, για ενισχυμένο ευρωπαϊκό προϋπολογισμό και για δημιουργία οργάνων διαβούλευσης που παρακάμπτουν τις εθνικές κυβερνήσεις. Ο πρωθυπουργός της Ολλανδίας, Μαρκ Ρούτε, ανέλαβε μάλιστα να προειδοποιήσει ενάντια σε πρωτοβουλίες της Γερμανίας και της Γαλλίας που θα παράκαμπταν τις μικρές χώρες και θα ήθελαν να ενισχύσουν τις Βρυξέλλες και τους ομοσπονδιακούς θεσμούς σε βάρος των εθνικών κυβερνήσεων. «Οι Βρυξέλλες υπάρχουν για να υπηρετούν τα κράτη-μέλη και όχι το ανάποδο», είπε χαρακτηριστικά.

Η πρωτοβουλία των οκτώ χωρών του Βορρά έρχεται να αναπληρώσει την απουσία Σόιμπλε από τη διοίκηση της Ευρωζώνης: Είναι χαρακτηριστικές οι παραινήσεις για την ευθύνη κάθε χώρας να «νοικοκυρεύει το σπίτι της» και να προωθεί τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις ή να μην προσδοκά ευρωπαϊκή θεσμική αλληλεγγύη παρά μόνο σαν ύστατη λύση, θέσεις που έχουν ταυτιστεί με την παρουσία Σόιμπλε στην ευρωπαϊκή πολιτική και ουσιαστικά συνοψίζονται στην αδιάλλακτη απόρριψη των δημοσιονομικών μεταβιβάσεων μεταξύ κρατών-μελών. Από την άλλη, δεν θα πρέπει να υποτιμάται η ανάγκη πολλών βόρειων κυβερνήσεων να αποκρούσουν αιτιάσεις της, διαρκώς ενισχυόμενης σε αυτές τις χώρες, λαϊκιστικής άκρας δεξιάς για υπερβολική εύνοια στις υποτιθέμενα «αχάριστες και ανάξιες» χώρες του Νότου και για αποδυνάμωση της λαϊκής κυριαρχίας από την ενδυνάμωση της γραφειοκρατίας των Βρυξελλών.

Οι ενστάσεις των βόρειων χωρών για την εμβάθυνση της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης συνδέονται με την αυξανόμενη ανησυχία για την κατάσταση της Ιταλίας. Το εκλογικό αποτέλεσμα των ιταλικών εκλογών και η σοβαρή ενίσχυση των ευρωσκεπτικιστικών και αντι-ελίτ κομμάτων έχουν αυξήσει την αβεβαιότητα για τη δυνατότητα της τρίτης μεγαλύτερης οικονομίας της Ευρωζώνης να αντέξει τους κλυδωνισμούς από τη μακροχρόνια τραπεζική κρίση της. Αμέσως μετά την ανακοίνωση των εκλογικών αποτελεσμάτων, οι ιταλικές τράπεζες και τα ομόλογα της χώρας δέχτηκαν πιέσεις, καθώς η επόμενη ιταλική κυβέρνηση, όποτε αυτή σχηματιστεί, δεν θα έχει εντολή από το εκλογικό σώμα για τις μεταρρυθμίσεις που διακαώς επιθυμούν οι αγορές και οι ευρωπαϊκοί θεσμοί, ενώ τα δύο ισχυρότερα ιταλικά κόμματα έχουν δεσμεύσεις για αύξηση δαπανών χωρίς αντίστοιχη αύξηση φόρων (το Κίνημα 5 Αστέρων) ή για μείωση φόρων χωρίς αντίστοιχη μείωση δαπανών (η Λέγκα). Και στις δυο περιπτώσεις, η πραγματοποίηση του προγράμματός τους θα εκτροχιάσει τον ιταλικό προϋπολογισμό εκτός δημοσιονομικών κανόνων της ευρωζώνης.

Σε κάθε περίπτωση, το ενδιαφέρον όσο και απροσδόκητο στοιχείο που συνδέει την Ιταλία με τις 8 μικρές χώρες του Βορρά είναι ότι μειώνουν δραστικά τη διακριτική ευχέρεια για τη μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης που νόμιζαν ότι διέθεταν η Άνγκελα Μέρκελ και ο Εμανουέλ Μακρόν.

ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ

Οι δασμοί του Αμερικανού προέδρου Τραμπ και το ψυχροπολεμικό κλίμα Δύσης - Ρωσίας, με τελευταία αφορμή τη δηλητηρίαση του Ρώσου πρώην διπλού κατασκόπου, Σεργκέι Σκριπάλ, θέτουν, για ακόμη μία φορά, δύσκολα ερωτήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καταδεικνύοντας τις έντονες εσωτερικές αντιθέσεις στο εσωτερικό της.

Παρά τη φαινομενικά ενιαία στάση που υιοθετείται μέσω Βρυξελλών, η διάσταση απόψεων σχετικά με την ενιαία απάντηση που απαιτείται από την ΕΕ είναι εμφανής, όπως ακριβώς συνέβη και στη διαχείριση της προσφυγικής/μεταναστευτικής κρίσης. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Γερμανίας. Τα οικονομικά συμφέροντα της ισχυρότερης χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, φαίνονται να προκαλούν «βραχυκύκλωμα» απέναντι σε μία κοινή γραμμή.

Οι δασμοί φέρνουν γαλλογερμανική αντιπαράθεση

Η απειλή των αμερικανικών δασμών προκαλεί ανησυχία για το σύνολο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρά το γεγονός ότι έχει «παγώσει» ωστόσο, η Γερμανία είναι αυτή που απειλείται περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα. Σε ενδεχόμενη επιβολή δασμών στις εισαγωγές ευρωπαϊκών αυτοκινήτων στις ΗΠΑ, το κόστος για τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία αναμένεται να είναι ιδιαίτερα υψηλό. Ενδεικτικά, το think tank Bruegel εκτιμά ότι η επιβολή δασμών ύψους 35% στην ευρωπαϊκή αυτοκινητοβιομηχανία θα επέφερε ετήσιες απώλειες τουλάχιστον 17 δισ. δολαρίων.

Στο πλαίσιο αυτό, δεν είναι καθόλου τυχαία η ευέλικτη στάση του Βερολίνου, που είναι διατεθειμένο να συζητήσει με τις ΗΠΑ, για ενδεχόμενες παραχωρήσεις, όπως επιβεβαίωσε γερμανός αξιωματούχος στο Bloomberg. Από την άλλη, αντίθετη προς ενδεχόμενες παραχωρήσεις εμφανίζεται από την πλευρά της η Γαλλία, έχοντας διαφορετική προσέγγιση στη διαχείριση του ζητήματος. Το Παρίσι θέλει να επικεντρωθεί στην πίεση προς την πλευρά της Κίνας σε ζητήματα όπως οι επιδοτήσεις και η πλεονάζουσα παραγωγή στη βιομηχανία χάλυβα, σύμφωνα επίσης με αξιωματούχο.

Οι ισορροπίες του Βερολίνου και η Μόσχα

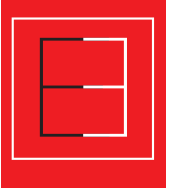
Η υπόθεση Σκριπάλ αποτελεί μία ακόμη πρόκληση για την ενιαία στάση των Ευρωπαίων, με τη Γερμανία να προσπαθεί να διατηρήσει ισορροπίες. Το Βερολίνο απέλασε τέσσερις Ρώσους διπλωμάτες ως «ένδειξη αλληλεγγύης στη Μεγάλη Βρετανία άλλα και μήνυμα ενότητας», όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο Γερμανός Υπουργός Εξωτερικών, Χάικο Μασ, ωστόσο διαμήνυσε ότι η χώρα του είναι ανοικτή σε διάλογο με τη Μόσχα. Κάτι παραπάνω από διάλογος Βερολίνου - Μόσχας υπάρχει στον ενεργειακό τομέα. Σχεδόν ταυτόχρονα με την επιβολή κυρώσεων απέναντι στους Ρώσους διπλωμάτες η γερμανική κυβέρνηση έδινε το «πράσινο φως» για την κατασκευή και λειτουργία του αγωγού Nord Stream 2 από τη Gazprom, που θα μεταφέρει ρωσικό φυσικό αέριο στη Γερμανία, κάτω από τη Βαλτική Θάλασσα. Το εγχείρημα χρηματοδοτούν, μεταξύ άλλων, δύο γερμανικές εταιρείες, η Uniper και η Wintershall.

Την κίνηση αυτή δεν είδαν με καλό μάτι ούτε οι Ηνωμένες Πολιτείες ούτε και οι κεντρο-ανατολικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως φυσικά και η Ουκρανία), εκφράζοντας ανησυχία για αύξηση της ρωσικής επιρροής. Ο Γερμανός ΥΠΕΞ, εξάλλου, ήταν εκείνος που είχε προιδεάσει για την εξέλιξη αυτή, κατά την πρόσφατή του επίσκεψη στην Πολωνία, όταν διαχώριζε αυστηρά το πρότζεκτ του αγωγού με την υπόθεση του Ρώσου πρώην κατασκόπου.

Αντιθέσεις και μεγάλες προκλήσεις

Αν και πολύ διαφορετικές περιπτώσεις, οι «κρίσεις» των αμερικανικών δασμών και της υπόθεσης Σκριπάλ, με την Ευρώπη να καλείται να πάρει θέση απέναντι σε Ηνωμένες Πολιτείες και Ρωσία, αντίστοιχα, αποτυπώνουν τα διαφορετικά εθνικά συμφέροντα και προσεγγίσεις και κατ' επέκταση θέτουν επί τάπητος τα δομικά κενά της ΕΕ.

Όλα αυτά, σε μία κρίσιμη περίοδο στην οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να διαπραγματευθεί την έξοδο της Μεγάλης Βρετανίας, το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις στα όργανά της και στην Ευρωζώνη, προκλήσεις που θα διαμορφώσουν το ευρωπαϊκό τοπίο για τα επόμενα χρόνια.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΟΙΚΟΔΟΜΕΙ ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Η συσπείρωση και ανάδειξη ενός ισχυρού αριστερού και προοδευτικού πόλου που θέτει στο επίκεντρο την κοινωνική ατζέντα απαιτεί μακρόπνοη στρατηγική και εντατικό διάλογο με τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Το συνέδριο που διοργάνωσε στις 16 και 17 Μαρτίου το Ευρωπαϊκό Προοδευτικό Φόρουμ στην Αθήνα ήταν μια ακόμη προσπάθεια ενδυνάμωσης του διαλόγου των προοδευτικών δυνάμεων σε Ευρώπη και Ελλάδα. Αποτελεί συνέχεια του Φόρουμ της Μασσαλίας, που έλαβε χώρα τον Νοέμβριο του 2017 στην ομώνυμη πόλη του γαλλικού Νότου, και βέβαια της «Προοδευτικής Συμμαχίας» ευρωβουλευτών της Αριστεράς, της Σοσιαλδημοκρατίας και των Πρασίνων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι προβληματισμοί που διατυπώθηκαν συγκλίνουν στη διαπίστωση ότι η ασκούμενη οικονομική πολιτική σε Ευρωπαϊκή Ένωση και Ευρωζώνη έχει αποδυναμώσει την κοινωνική και περιφερειακή συνοχή αυξάνοντας τις ανισότητες και έχει απογοητεύσει πολύ μεγάλο μέρος των Ευρωπαίων πολιτών. Ως αποτέλεσμα της απουσίας ισχυρών εναλλακτικών πολιτικών προτάσεων εκ μέρους των προοδευτικών δυνάμεων, σημαντικό τμήμα του εκλογικού σώματος στρέφεται είτε προς τα δεξιότερα του πολιτικού φάσματος, υποστηρίζοντας ακροδεξιούς και εθνικιστικούς πολιτικούς σχηματισμούς, είτε προς λαϊκιστικά πολιτικά σχήματα χωρίς ισχυρό ιδεολογικό πρόσημο και κοινωνική αναφορά. Η λεγόμενη «αντισυστημική ψήφος» κερδίζει διαρκώς έδαφος, ως αποτέλεσμα της κόπωσης και της απογοήτευσης των πολιτών από τις ευρωπαϊκές ηγεσίες.

Ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η ευρωπαϊκή Αριστερά για την ανατροπή των πολιτικών και κοινωνικών συσχετισμών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι κρίσιμος. Καθοριστικής σημασίας είναι και η απομάκρυνση της Σοσιαλδημοκρατίας από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που με τον έναν ή τον άλλο τρόπο στήριξαν τα ευρωπαϊκά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα από τις αρχές του 2000 και μετά, προκειμένου να νοηματοδοτηθεί εκ νέου το ευρωπαϊκό εγχείρημα.

Σε αυτό το πλαίσιο χρειάζονται, όπως σημείωσαν πολλοί από τους προσκεκλημένους στο συνέδριο, ρεαλιστικές προτάσεις και κυρίως διάλογος με τις κοινωνικές δυνάμεις και τις συλλογικότητες της κοινωνίας των πολιτών. Ο βολонταρισμός και τα υπερφίαλα σχέδια έχουν στοιχίσει πολιτικά και εκλογικά στην ευρωπαϊκή αριστερά, ενώ την ίδια στιγμή σημαντικό τμήμα της Σοσιαλδημοκρατίας αποφεύγει να διαμορφώσει ένα ενιαίο και διακριτό πολιτικό στίγμα επαναφέροντας, με «καθαρό» πολιτικό και προγραμματικό λόγο, τις θεμελιώδεις ιδεολογικές και κοινωνικές της αναφορές στο προσκήνιο.

Από την άλλη μεριά, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βρίσκεται τα τελευταία τρία χρόνια σε εξέλιξη μια προσπάθεια επανατοποθέτησης των προοδευτικών δυνάμεων στη βάση του δίπολου «συντήρηση - πρόοδος» σε μια σειρά από ζητήματα: Από την άνοδο του ακροδεξιού λαϊκισμού και της ρητορικής του μίσους, μέχρι τη διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος και τους ασθενείς μακροοικονομικούς δείκτες, οι προοδευτικές δυνάμεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μέσω και της «Προοδευτικής Συμμαχίας», προωθούν πρωτοβουλίες και υιοθετούν κοινή στάση με στόχο την και καταψήφιση συντηρητικών νομοθετικών προτάσεων αλλά και την ανάδειξη βασικών θεμάτων της κοινωνικής ατζέντας.

Ένα από τα ζητήματα που βρίσκονται στην κορυφή της ατζέντας των προοδευτικών δυνάμεων είναι εκείνο της φορολογίας, που αφορά τόσο στην ενίσχυση των μηχανισμών καταπολέμησης της φοροδιαφυγής όσο και στην αύξηση του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού χωρίς περαιτέρω επιβάρυνση των αδύναμων και μεσαίων εισοδηματικά στρωμάτων αλλά και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται οι πρωτοβουλίες για την φορολογική εναρμόνιση, καθώς και οι προτάσεις για τρεις νέους φόρους στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, τη διαδικτυακή οικονομία και τις ρυπογόνες δραστηριότητες, που θα επιβαρύνουν αποκλειστικά τις μεγάλες επιχειρήσεις και τις πολυεθνικές.

Σε αυτό το πλαίσιο και με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει συνολικά το ευρωπαϊκό οικοδόμημα να αυξάνονται, οι προοδευτικές δυνάμεις καλούνται να προχωρήσουν σε ακόμη πιο συγκριμένες προτάσεις, υπερβαίνοντας πολιτικές μικροκομματικού τακτικισμού. Τους επόμενους μήνες αναμένεται να αναληφθούν και άλλες ανάλογες πρωτοβουλίες, με ορίζοντα την επόμενη μεγάλη συνάντηση των προοδευτικών δυνάμεων το φθινόπωρο του 2018 στην Ισπανία.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 2ος όροφος
Τ.+30 210 3647912

info@enainstitute.org
enainstitute.org

